

Tiusanen ym.: Lakialoite laiksi tuloverolain 106 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PERUSTELUT

1. Kunnallisverotuksen perusvähennys

Lakialoitteessa ehdotetaan lisättäväksi pienituloisimpia koskevan kunnallisverotuksen perusvähennyksen määrää. Lakialoite toteutessaan merkitsisi, että kunnallisverotuksessa muiden vähennysten jälkeen tehtäväksi säädetyn perusvähennyksen nykytasoa nostettaisiin 8 800 markasta 12 000 markkaan ja alenemaprosenttia nostettaisiin nykyisestä 20 %:sta 30 %:iin.

Aloite lisäisi pienituloisimpien käytettävissä olevien tulojen määrää. Alle 50 000 markkaa vuodessa ansaitsevien nettotulojen lisäyksellä olisi myönteinen vaikutus kahdessa suunnassa. Yhtäältä käytettävissä olevien tulojen määrä pienentäisi kuntien vastuulla olevia toimeentulotukimenoja sitä kautta, että tyypillisesti toimeentulotukiasiakkaina olevien pienituloisten käytettävissä olevat nettotulot lisääntyisivät. Toisaalta verohuojennus siirtyisi pienituloisissa kotitalouksissa välittömään kulutukseen, jolla olisi myös yleistä kulutuskysyntää osaltaan vahvistava vaikutus. Aloitteen lähtökohtana on pyrkimys helpottaa pahimmin köyhyysloukkuihin joutuneiden kansalaisten asemaa.

Muutos ei vaikuttaisi olennaisesti siihen verovelvollisten määrään, jotka nykyisinkin ovat oikeutettuja kunnallisverotuksen perusvähennykseen. Täysimääräisenä vähennyksen saisivat ne verovelvolliset, joiden puhtaan tulon määrä jäisi 12 000 markkaan tai sen alle. Tämän tulon ylittävistä tuloista 30 %:n suuruinen määrä vähentäisi verovelvollisen saamaa vähennyksen määrää. Näin laskien vähennyksen vaikutus päättyisi 52 000 markan tulon kohdalla. Toimeentulotukiminimin tulorajalla olevien kunnallisveron määrä alenisi nykyiseen nähden 16,5 %, mikä vaikuttaisi suoraan toimeentulotukea hakevien käytettävissä oleviin tuloihin, joiden perusteella toimeentulotukipäätöksiä tehdään.

Nykyinen kunnallisverotuksen perusvähennys vähentää kuntien, kansaneläkelaitoksen ja kirkon saamia verotuloja valtiovarainministeriön laskelman mukaan 1 515 miljoonaa markkaa. Tästä kuntien verotulojen osuutta vähentävä vaikutus on 1 120 miljoonaa markkaa.

Vastaavien laskelmien mukaan lakiehdotuksessa ehdotettavat muutokset kunnallisverotuksen perusvähennykseen vähentäisivät edellä mainittujen veronsaajien verokertymiä nykyisen lisäksi yhteensä 495 miljoonaa, josta kuntien osuus olisi 400 miljoonaa. Vastaavasti kansaneläkelaitoksen osuus verotuloista vähenisi 70 miljoonaa ja kirkon 25 miljoonaa. Kuntien koko tuloveron osuus on arvioitu olevan vuoden 1994 verokertymissä 48 miljardia, johon nähden perusvähennyksen lisäyksen vaikutus olisi noin 0,85 %. Muutoksen lopulliset vaikutukset kuntien tuloslaskelmiin olisivat kuitenkin selvästi 400 miljoonaa markkaa pienemmät, koska muutos osaltaan vähentäisi tarveharkintaisia etuusmenoja. Sinänsä muutos olisi vähäinen valtion ja kuntien tulojakaumaan nähden. Valtionavut kunnille vuonna 1994 olivat hiukan yli 40 miljardia, ja vuonna 1995 ne ovat 39,7 miljardia. Vastaavasti kuntien verotulot vuonna 1995 on arvioitu 50–51 miljardiksi.

Pienituloisimpien käytettävissä olevien tulojen lisääminen on perusteltua myös siksi, että viime vuosina valtiontalouden menojen supistaminen on kohdentunut liian yksipuolisesti tulonsaajien alimman viidenneksen käytettävissä oleviin tuloihin. Tulonsiirtojen osittainen purkaminen ja sosiaaliturvaan liittyvien etuuksien leikkaukset sekä indeksikorotusten jäädyttäminen ovat kaikki osaltaan vaikuttaneet raskaimmin juuri alimman viidenneksen toimeentuloedellytyksiin. Menojen leikkaukset sosiaaliturvassa ja työttömyydestä eniten kärsivien aseman kurjistuminen tulee ottaa myös huomioon kansanta-

louden noususuhdanteessa ja käytettävissä olevien verotulojen kasvaessa. Huomattava osa sosiaaliturvamenoina käytetään edelleenkin keskituloisten ja hyvätuloisten etuusmenojen ylläpitämiseen. Tämän ryhmän ulkopuolelle jäävät pääsääntöisesti ne, joiden verotettava tulo jää alle 50 000 markan vuodessa. Leikkauksia ei voida jatkaa loputtomasti vähimmäisetuuksia saavien ryhmässä ilman, että heidän toimeentuloedellytyksiinsä aletaan kiinnittää nykyistä vakavampaa huomiota.

2. Yksityiskohtaiset perustelut

Voimassa olevassa tuloverolain (1535/92) 106 §:ssä säädetään kunnallisverotuksen perusvähennyksestä. Nykyisen säännöksen mukaan, jos koko verovuoden Suomessa asuneen verovelvollisen luonnollisen henkilön puhdas ansiotulo

edellä mainittujen vähennysten jälkeen ei ole 8 800 markan määrää suurempi, on siitä vähennettävä tämän tulon määrä. Jos puhtaan ansiotulon määrä mainittujen vähennysten jälkeen ylittää täyden perusvähennyksen määrän, vähennystä pienennetään 20 prosentilla yli menevän tulon määrästä.

Tässä lakialoitteessa ehdotetaan muutettavaksi vähennyksen määrä 12 000 markaksi nykyisen 8 800 markan sijasta ja säännöksen viimeisen virkkeen alenemaprosenttia nostettavaksi 20 prosentista 30 prosenttiin. Jälkimmäisellä muutoksella pysytetään vähennyksen saajien määrä nykyisellään.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

tuloverolain 106 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/92) 106 § seuraavasti:

106 §

Kunnallisverotuksen perusvähennys

Jos koko verovuoden Suomessa asuneen verovelvollisen luonnollisen henkilön puhdas ansiotulo edellä mainittujen vähennysten jälkeen ei ole 12 000 markkaa suurempi, on siitä vähennettävä tämän tulon määrä. Jos puhtaan ansiotulon

määrä mainittujen vähennysten jälkeen ylittää täyden perusvähennyksen määrän, vähennystä pienennetään 30 prosentilla yli menevän tulon määrästä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 199__.

Helsingissä 14 päivänä marraskuuta 1995

Pentti Tiusanen
Esa Lahtela
Risto Kuisma
Päivi Räsänen

Mikko Immonen

Annika Lapintie
Hannu Takkula
Janina Andersson
Anne Huotari

Veijo Puhjo
Timo Kalli
Sakari Smeds
Eila Rimmi

Mikko Kuoppa